

ויזרע יצחק

שנה ד'

ש"ש	חיפה	ת"א	י"ם	שעון קיץ	יוצא לאור ע"י מדרשת	פרשת "מטות"
19:23	19:16	19:25	19:08	פניסה	"ויזרע יצחק"	הפטרה: "דברי ירמיהו"
20:23	20:26	20:25	20:23	יציאה	ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל	כא' תמוז תשע"א
20:59	20:58	20:57	21:00	ר"ת		

הגיגים מפרשת השבוע

"איש כי ידור נדר לה" (במדבר ל"ג)

"הדא הוא דכתיב (וזה מה שכתוב) כי לא ידע האדם את עתו" (מדרש).

החיד"א מסביר את המדרש המופלא הזה ואומר שהמדרש בא להסביר את הסיבה לכך שכתוב: "נדר לה" ולא כתוב: "לה נדר", והטעם הוא משום ש"לא ידע האדם את עתו", כלומר האדם אינו יודע עד מתי יחיה, וההסבר הוא לפי מה שמובא בגמרא (נדרים) שכאשר אדם מתכוון לנדור נדר קרבן שלא יאמר: "לה קרבן" אלא יאמר: "קרבן לה" ומסבירים המפרשים שהטעם הוא משום החשש שמא יבטא האדם את המילה "לה" ולא יספיק לסיים את המילה "קרבן" משום שהוא נפח את נשמתו, ויצא שהאדם הוציא שם שמים, בזה שאמר "לה", לבטלה. לכן מדריכים חז"ל את האדם לומר קודם את המילה "קרבן" ואז אם חלילה האדם ימות בטרם השלים את המשפט ולא אמר "לה" אין בכך שום רע. לכן אמר הכתוב "נדר לה" ולא "לה נדר" משום ש"לא ידע האדם את עתו" כי הרי יש מקום לחשוש פן ימות באמצע המשפט ויהא מוציא שם שמים לבטלה על כן יש לומר בתחילה "נדר" ואחר כך "לה".

"איש כי ידור נדר לה" או השבע עבועה... לא יזול דברו, ככל היוצא מפיו יעשה" (במדבר ל"ג)

שואל מרן ה"בית יוסף", מדוע מצנה התורה את האדם ש"לא יחל דברו", שמשמעותו היא שלא יחלל כל דיבור, ובעצם כוונת הכתוב היא שהאדם לא יחלל את נדרו או שבועתו והיה ראוי לכתוב: "לא יחל נדרו ושבועתו"? ומתוך ה"בית יוסף", שאין לראות בכתוב ציווי לאיסור, אלא יש ללמוד ממנו עצה והדרכה טובה. התורה מלמדת את האדם שאם ירגיל את עצמו שבשום אופן לא ישנה את מוצא שפתיו ודבר שקר לא יצא מפיו, אם ירגיל האדם את עצמו לקיים כל דיבור שיוצא משפתיו אפילו אינו בלשון נדר ושבועה, אזי מובטח לו שבוודאי לא יחלל את שבועתו ולא יעבור על נדריו לעולם.

"נקום נקמות בני ישראל מאל המדיינים" (במדבר לא ב)

מדוע מצוה הקב"ה את משה לנקום את נקמת בני ישראל "מאת המדיינים" דווקא ולא "מאת המואבים", הלא ידוע שהמואבים הם אלו שיזמו את כל הדבר שנאמר: "ויאמר מואב אל זקני מדין" (במדבר כב ד), "וילכו זקני מואב וזקני מדין" (במדבר כב ז), ומהם היה צריך לבקש נקמה על הנזק שגרמו לבני ישראל ולא מן המדיינים? אלא, מסביר רבנו בחיי, שאין לבוא אל המואבים בטענה, כי המואבים לא נכנסו לדבר אלא מחמת יראה שנאמר: "ויגר מואב מפני העם" (במדבר כב ג), כלומר הם פחדו מפני בני ישראל והיו חייבים לעשות השתדלות על מנת לבטל את האיום, אך המדיינים, הם התעברו על ריב לא להם, כלומר לא היו קשורים לאיום ולא היה להם פחד מבני ישראל ובכל זאת פעלו נגדם, לכן נדרשת נקמה מהם דווקא ולא מן המואבים.

"ואת מלכי מדין הרגו על זולתיהם" (במדבר לא ז)

מה הכוונה בזה שאומר הכתוב: "הרגו על חלליהם"? מסביר ה"תפארת יהונתן", שמלכי מדין, מרב פחדם מבני ישראל, הם החביאו את עצמם בתוך הגופות של החללים כדי שבני ישראל יחשבו שהם כבר מתים ולא יהרגו אותם, ואחר כך יוכלו להימלט על נפשם ולברוח למקומם. אלא שנתגלה הדבר לבני ישראל והרגו אותם בתוך שאר החללים, וזהו שאמר הכתוב: "הרגו על חלליהם".

"נר ה' נשמת אדם" העלון השבועי מוקדש לע"נ:

הרה"ג מרדכי צמח אליהו בר מזל טוב זצ"ל נלב"ע כה' סיון תש"ע

עמרם בן שבת בר איזיה ז"ל נלב"ע יט' אדר א' תשע"א

אברהם בן חמו בר סימונה ז"ל נלב"ע ה' טבת תשע"א שמעון בן חמו בר מסעודה ז"ל נלב"ע ד' שבט תשע"א

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מיוסד לעילוי נשמת:

חביבה חיה בנימין בת גורג'יה ז"ל

יצחק בנימין בר שורין ז"ל

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל

נלב"ע י"א ניסן תשס"ז

נלב"ע י"ג אדר ב' תשל"ג

נלב"ע י"ג אדר ב' תשס"ה

ת.נ.צ.ב.ה

"ויעלזו אתם משה אלף למטה אלף למטה" (במדבר לא' ו')

"אלף למטה אלף למטה, לכל מטה שני אלפים הרי עשרים וארבעה אלפים הלכו עליהם למלחמה כנגד עשרים וארבעה אלפים שהפילו מיראל" (בעל הטורים)

שואל הרמב"ן: מדוע לא שלח משה אל המלחמה מול מדין את כל הכח הצבאי שהיה לו, והסתפק בשליחת כח צבאי מצומצם של עשרים וארבעה אלף לוחמים בלבד, "אלף למטה אלף למטה", וזאת אף על פי שידוע שהמדינים היו חזקים מאוד, הם היו עם רב וגרו בערים בצורות וגדולות מאד? ומתוך שמה רבינו לא שלח את כל הכח שהיה בעם ישראל, אלא כח צבאי מצומצם משום שמספר הגברים בבני ישראל שנכשלו עם בנות מואב היה גדול לכן לא היו ראויים לנקמת ה', לכן בחר משה אנשים צדיקים וידועים לשבטיהם, ואותם שלח לצבא בידיעה שזכותם תסייע להם לנצח את המדינים למרות חוזקם וגדלם.

"ויקצף משה על פקודי הזויל, שרי האלפים ושרי המאות" (במדבר לא' יד')

מדוע משה כועס על המפקדים בלבד, "פקודי החיל", ואינו כועס גם על פנחס שהיה המפקד הבכיר ביותר בצבא? הלוא מוכרת האימרה ש"סרחון הדור תלוי בגדולים", ובעצם פנחס היה אחראי על ההתנהלות של כל אנשי הצבא. אלא, מסביר ה"משך חכמה" שמה שאומרים ש"סרחון הדור תלוי בגדולים" זה נכון בתנאי שיש כוח ביד הגדולים למחות בעם והעם ישמע אליהם. ואילו כאן, פנחס היה בסיטואציה שבה לא יכול היה למחות בשאר המפקדים ואנשי הצבא, כי חטאם של החיילים, שהם שבו מבנות מדין, נבע מכך שהם סברו שכיון שמלחמה זו אינה כנגד שבעת העמים שגרו בארץ כנען, הרי שהותרה להם "יפת תואר", ומשום כך הלכו ובזזו להם נשים. ובמצב זה פנחס היה מנוע מלמחות בהם, מפני שהיו אומרים לו שהוא מוחה בהם מפני שהוא כהן, וכהן אסור ב"יפת תואר", שהרי לכהן אסור לשאת גיורת, לכן הוא אומר להרוג אותן. משום כך פנה משה אל פקודי החיל, שהם מותרים ב"יפת תואר" והיה בידם למחות, לכן קצף עליהם. דבר זה מסביר גם את הנאמר בהמשך: "ויקראו אל משה הפקודים אשר לאלפי הצבא שרי האלפים ושרי המאות. ויאמרו אל משה, עבדיך נשאו את ראש אנשי המלחמה אשר בידנו ולא נפקד ממנו איש" (במדבר לא' מח-מט) ודרשו חז"ל שכוונתם ב"לא נפקד ממנו איש" היא לעבירה, כלומר, שלא חטאו ב"יפת תואר" בזמן המלחמה, וזאת כדי להוציא מלבם של משה שחשדם בזה. ולכן גם היו מסוגלים להקריב "טבעת" "וכומז", שהיות שלא חטאו, היה זה חביב לפני המקום. אך אילו חטאו ב"יפת תואר", היתה נדבה זו שנואה לפני המקום שהרי "אין קטגור נעשה סגור".

"ויבואו בני גד ובני ראובן" (במדבר לב' ב')

אנו רואים בפסוק שהוא מקדים את בני גד לפני בני ראובן, "ויבואו בני גד ובני ראובן", למרות שראובן הוא האח הבכור והיה ראוי להקדים אותו על פני גד והיה על הכתוב לומר, "ויבואו בני ראובן ובני גד", ואכן, אומרים המפרשים שהסיבה היא שהמקנה של בני גד היה מרובה מזה של בני ראובן כמוכב בכתוב: "ומקנה רב היה לבני ראובן" ולעומת זאת על המקנה של בני גד נאמר: "ולבני גד עצום מאוד" כלומר יותר מהמקנה של בני ראובן ועל כן באו בני גד ואמרו את דבריהם לפני בני ראובן אפילו שהוא הבכור וזאת מפני שצערם היה גדול מהצער של בני ראובן. ה"כלי יקר" חולק על כך ואומר שלא משום גודל הצער קפצו בני גד לפני בני ראובן אלא כי אם מתוך רום לבכם קפצו לדבר בראש לפני בני ראובן הבכור, וזהו לשון ה"כלי יקר": "כי כך טבע העושר שנותן רום לב לבעליו, ועשיר הדיוט קופץ בראש, ויענה עזות, ולא ישוב מפני כל איש, ואינו חולק כבוד לבכור, ולא לשום בעלי המעלה האמיתית, בחשבם כי על ידי העושר הוא מתרומם... והיכן רמוז בפסוק שלקחו להם רוממות יותר מן הראוי? אלא ודאי לפי שמצא כתוב כי בני גד, מאחר שהיה להם מקנה עצום מאוד יותר על בני ראובן, על כן גבה לבם עד להשחית, וקפצו לדבר בפני בני ראובן הבכור".

"ויאמר בני גד ובני ראובן אל משה לאמר עבדיך יעשו כאשר אדני מצוה" (במדבר לב' כה')

אם מחפשים בפסוקים לא מוצאים שום ציווי שמושה מצוה את בני גד ובני ראובן, להיפך משה בסך הכל מבקש מהם שיקיימו את כל אשר דברו, "והיצא מפיכם תעשו" (במדבר לב' כד) ואם כך היה עליהם לומר למשה "עבדיך יעשו כאשר דברו" ומדוע אמרו "עבדיך יעשו כאשר אדני מצוה"? אלא יש לומר שבני גד ובני ראובן הבינו את הביקורת שהסתתרה בדברי משה, כי כאשר דברו אל משה אמרו "ישב טפנו בערי המבצר" (במדבר לב' יז) ואילו משה השיב להם "בנו לכם ערים לטפכם" (במדבר לב' כד) ולא הזכיר את המילה "מבצר", כי בזה שהזכירו "ערי מבצר" מראים הם שהסירו את ביטחונם בה' ובטחו בערים הבצורות, לכן בא משה ומצוה אותם שישומו את ביטחונם בה' ומשום כך לא הזכיר את המילה "מבצר". והראיה שאמרו בהמשך: "טפנו נשינו מקננו וכל בהמתנו יהיו שם בערי הגלעד" ולא הזכירו בדבריהם את המילה "מבצר".

(מובא ב"גן רוח" בשם ה"שמן רוקח")

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

גמ"ח תפילין "יד יצחק"

ברשותנו מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטרי) להשאלה בטלפון: 052-3268315

חברת הבקשות "מאיר השחר" בני ברק ומדרשת "ויזרע יצחק"

לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקו בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו שישי 14:00 בית כנסת "תורת ישראל" קרית הרצוג ב"ב